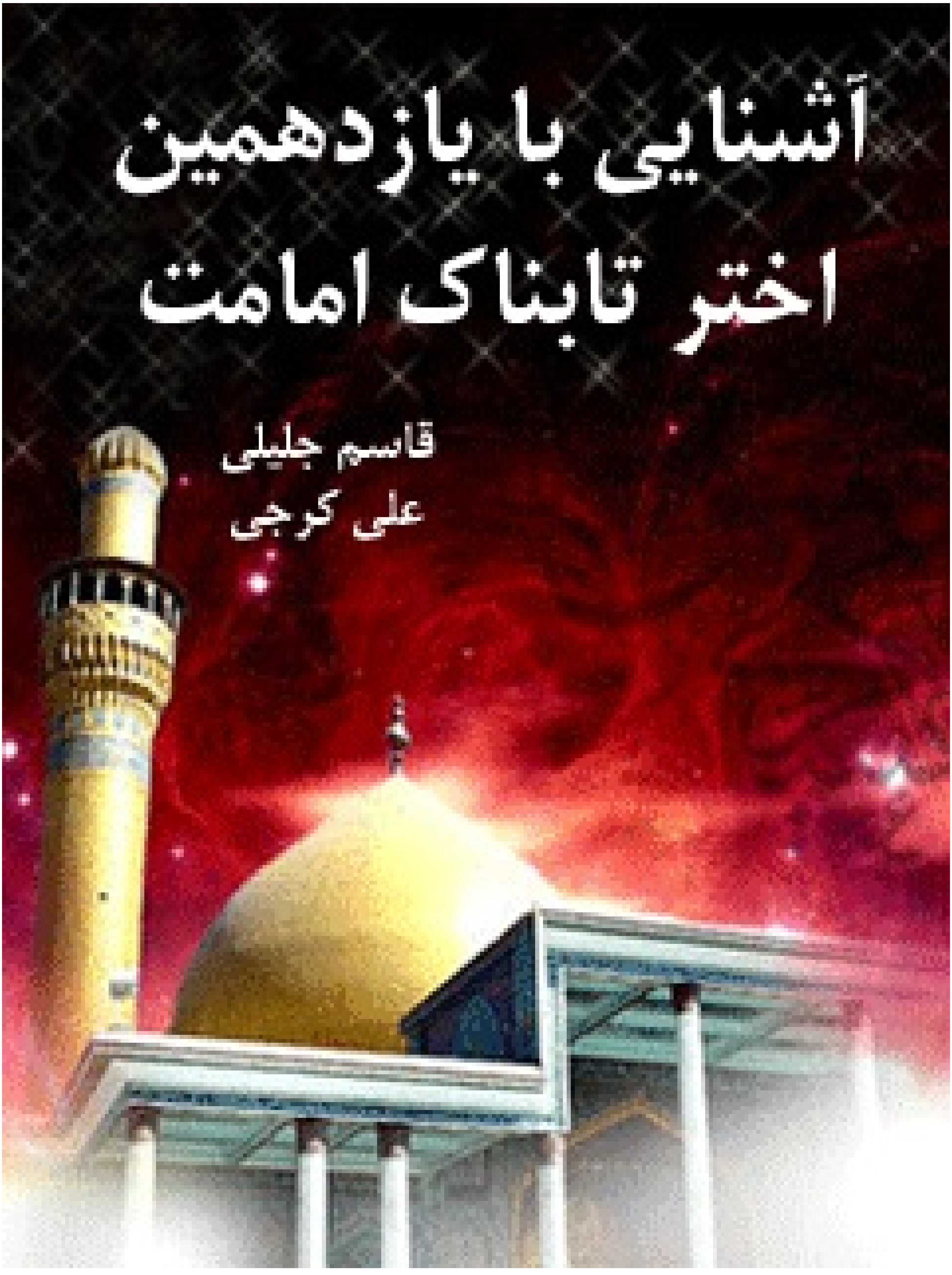

آشنایی با یازدهمین
اختر تابناک امامت
قاسم جلیلی
علی کرجی

بسم الله الرحمن الرحیم

آشنایی با یازدهمین اختر تابناک امامت

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

مجله حوزه

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

آشنایی با یازدهمین اختر تابناک امامت

مشخصات کتاب

قاسم جلیلی-علی کرجی

اشاره

هشتم ربیع الاول، سالروز شهادت حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام است. در این روز، یکی دیگر از گل‌های سرسبز باغ علوی پژمرده شد و آفتاب عمر با سعادت او غروب کرد. آسمانیان و زمینیان در غم فقدان او محزون شدند و گل‌های بوستان احمدی در خزان یکی دیگر از شاخه‌های طوبای خود، به ماتم نشستند. ما نیز با فرزند برومند آن امام همام، حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) هم‌ناله شده و در عزای آن سفیر هدایت و کشتی نجات به سوگ می‌نشینیم.

طلوع یک ستاره

روز جمعه، هشتم ماه ربیع الثانی سال ۲۳۲ ق، در تاریخ پرافتخار مسلمانان، روزی به یاد ماندنی است. هنوز بیست بهار از عمر شریف امام هادی علیه‌السلام نگذشته بود که شهر مدینه، شاهد ظهور و تولد ستاره‌ای فروزان از ستارگان حریم نبوی گردید. مدینه، با شکوفه زدن گلی دیگر از گلستان امامت و ولایت نورباران شد و باردیگر، شور و شعفْ بوستان علوی را فرا گرفته، خانه کوچک و با صفای امام هادی علیه‌السلام به نور فرزند پاک و مطهر خود روشن گردید.

حرکت به عراق

با تولد امام حسن عسکری علیه‌السلام در سال ۲۳۲ق، شور و نشاطْ ساکنان شهر مدینه و خانه با صفای امام هادی علیه‌السلام را فرا گرفت. بنی‌هاشم از این تولد مبارک، مسرور شده و سجده شکر به جای آوردند. متأسفانه این شور و شادی، بعد از مدتی به حزن و اندوه خاندان علوی تبدیل شد. خلیفه عباسی و درباریان فاسد که نفوذ علمی و معنوی امام هادی علیه‌السلام را در شهر مدینه می‌دیدند، به وحشت افتاده و برای حفظ قدرت ظاهری خود، دستور حرکت امام علیه‌السلام را به دیار غربت عراق صادر کردند. امام هادی علیه‌السلام به همراه فرزند عزیزش امام عسکری در سال ۲۳۳ ق از شهر مدینه حرکت و به شهر سامراء، مرکز حکومت خلیفه عباسی وارد شد. امام حسن عسکری علیه‌السلام به همراه پدر بزرگوار خود، در یکی از محله‌های سامراء ساکن شده و تا آخر عمر مبارک خود در آن جا اقامت داشت.

زندان بی‌حصار

در تمام سال‌هایی که امام حسن عسکری علیه‌السلام در شهر سامراء می‌زیست، به جز چند نوبتی که در زندان دستگاه فاسد بنی عباس بود، در صورت ظاهر، همانند شهروندی عادی زندگی می‌کرد، ولی تمام رفتار و حرکات حضرت، به طور محتاطانه‌ای زیر نظر حکومت وقت قرار داشت. وجود شبکه منظم و متشکل شیعیان که از مدت‌ها قبل شکل گرفته بود، نگرانی و وحشت خلفای عباسی را فراهم کرده و باعث می‌شد تمام رفتار امام و شیعیان حضرت، به نحوی کنترل شود. به همین دلیل، از امام خواسته بودند تا همواره حضور خود را در سامراء، به آگاهی حکومت برساند؛ چنان که براساس نقل یکی از خدمتکاران امام، آن حضرت مجبور

بود هر دوشنبه و پنجشنبه در دارالخلافه حاضر شده و خود را به دربار معرفی کند. در حقیقت، شهر سامراء به زندان بی‌حصاری برای امام تبدیل شده بود که تمام آرامش و آسایش را از حضرت می گرفت.

در سوگ برادر

امام حسن عسکری علیه‌السلام سه برادر داشت که عبارت اند از: حسین، جعفر و محمد. حسین، یکی از عابدان و زاهدان زمان خود بود و به امامت امام عسکری علیه‌السلام ایمان داشت. جعفر، برادر ناصالح حضرت بود که به جعفر کذّاب مشهور است. محمد، فرزند بزرگ امام هادی علیه‌السلام بود. او در سال ۲۵۲ ق (دو سال قبل از شهادت امام هادی علیه‌السلام) از دنیا رفت. امام عسکری علیه‌السلام در وفات برادر، گریبان چاک کرد و عزادار برادر خود گشت. قبر شریف ایشان در نزدیکی سامراء است و به امامزاده سید محمد شهرت دارد.

ازدواج امام عسکری

امام حسن عسکری علیه‌السلام، در کنار پدر بزرگوار خود، مراحل رشد و شکوفایی را گذراند، و از دریای معارف و فضیلت‌های پدر بهره‌مند شد. آن حضرت، مدتی قبل از شهادت پدر مهربانش، با یک دختر شایسته رومی به نام نرجس، که از نوادگان حضرت شمعون، وصی حضرت عیسی بود، ازدواج کرد. نرجس، در یکی از جنگ‌های مسلمانان با سپاه روم، به اسارت مسلمانان درآمده بود که توسط امام هادی علیه‌السلام خریداری و به امام حسن عسکری علیه‌السلام تزویج شد. او یکی از زنان پاکدامن و بزرگواری بود که دین مبین اسلام را اختیار و افتخار همسری امام را پیدا کرد. با ازدواج امام عسکری علیه‌السلام و نرجس، بارقه امید در دل‌های مؤمنان و شیفتگان و منتظران امام زمان روشن شد. اگرچه تاریخ دقیق ازدواج امام عسکری علیه‌السلام مشخص نیست، ولی به طور قطع ازدواج ایشان در زمان حیات امام هادی علیه‌السلام صورت گرفته است.

شهادت پدر

اگرچه امام عسکری روزهای سختی را در شهر سامراء می گذراند، ولی وجود پدری معصوم و مهربان، باعث آرامش خاطر حضرت می‌شد. در اوایل ماه رجب سال ۲۵۴ق، دوران خوشی و آرامش حضرت به پایان رسید و آن حضرت در غم از دست دادن پدر مهربان خود، به سوگ نشست و برای همیشه عزادار پدر بزرگوار خود شد. خلیفه عباسی، وقتی موقعیت خلافت خود را در خطر دید، دستور داد امام هادی علیه‌السلام را مسموم کنند و به شهادت رسانند. با شهادت آن حضرت، غربت و تنهایی امام عسکری علیه‌السلام در شهر سامرا فزونی یافت. این دوران، از سخت‌ترین و طاقت‌فرساترین دوران زندگی کوتاه امام عسکری علیه‌السلام است. بعد از شهادت امام هادی علیه‌السلام، دوران ولایت و امامت شش ساله امام عسکری علیه‌السلام شروع شد و خط سبز و اصیل معارف الهی، به پرتوافشانی خود ادامه داد.

جود و بخشش

نگاه خاندان رسالت به مسایل مادی، به گونه‌ای بود که بتوانند به وسیله آن، رضایت و خشنودی پروردگار عالم را به دست آورده، گرهی از مشکلات زندگی مردم باز کنند. امام عسکری علیه‌السلام با تمام وجود از یاران خاص و نزدیک و نیازمندان شیعه حمایت و پشتیبانی مالی می کرد. این اقدام، مانع از آن می‌شد که شیعیان، زیر فشار مالی، جذب دستگاه عباسی شوند. ابوهاشم جعفری می گوید: از نظر مالی در مضیقه بودم. خواستم وضع خود را طی نامه‌ای به امام عسکری علیه‌السلام بنویسم، ولی خجالت کشیدم و

صرف نظر کردم. روزی هنگامی که وارد منزل شدم، دیدم که امام علیه‌السلام صد دینار برای من فرستاده و طی نامه‌ای نوشته است: «هر وقت احتیاج داشتی، خجالت نکش و پروا نکن و از ما بخواه که به خواست خدا به مقصود خود می‌رسی».

جایگاه اجتماعی امام

امـام حسن عسـکری علیه‌السـلام اگر چه بسیار جوان بود، ولی به دلیـل موقعیت بلنـد علمی، اخلاقی و خـانوادگی، به ویژه رهـبری شیعیـان و اعتمـاد بی‌شـائبه آنان به حضـرت و احترام بی‌چون و چرای مردم، شـهرت فراوانی پیـدا کرده بود. به همین دلیل، حاکمان عباسـی نیز به جز در مـواردی، در ظـاهر، رفتـار احـترام‌آمیزی از خـود به امـام عسـکری علیه‌السـلام نشـان می‌دادنـد. خـادم آن امـام می‌گوید: روزهایی که امام عسـکری علیه‌السلام به مقر خلافت می‌رفت، شور و شعف عجیبی در مردم پیدا می‌شد. خیابان‌های مسیر آن حضـرت، پر از جمعیتی بود که بر مرکب‌های خود سوار بودند. هنگامی که امام مشـرف می‌شدند، هیاهو یکباره خاموش می‌شد و حضرت از میان جمعیت گذشته، وارد مجلس می‌شد.

شاگردان

امام حسن عسـکری علیه‌السـلام در مدت شـش ساله امامت خود، شاگردان زیادی را تربیت کرد و آن‌ها را به سر منزل کمال رساند که به عنوان نمونه، به چنـد نفر از آنـان اشـاره می‌کنیم: ۱. احمد بن اسـحاق اشـعری قمی، که نماینده و فرسـتاده مردم قم و از یاران خاص حضرت بود. او از جمله کسانی است که حضرت مهدی(عج) را زیارت کرده است. ۲. سید عبدالعظیم حسنی، که از نوادگان حضـرت مجتبی علیه‌السـلام است. او از عالمـان، فقیهـان و پارسایـان برجسـته زمان خود بود و ائمه اطهار، شـیعیان را به مراجعه به او دستور داده‌اند. قبر مطهر ایشان در شهر ری است. ۳. فضل بن شاذان که یکی از پرکارترین دانشمندان شیعه است. او خراسانی بود و از مکتب پربرکت امام عسـکری علیه‌السـلام کسب فیض می‌نمود. آن حضـرت در مورد او می‌فرمایـد: «بایـد اهل خراسان به جایگاه فضل بن شاذان و بودن او در میانشان برخود ببالند».

سفیران هدایت

با توجه به ایجاد محدودیت و پراکنده بودن شـیعیان در مناطق مختلف، امام حسن عسـکری علیه‌السـلام برای ارتباط با آنان، از شیوه انتخاب وکیل اسـتفاده می‌کردند. وکلای حضـرت موظف بودند تا در زمینه احکام شـرعی و مسایل مالی و خمس و دیگر موارد، به عنوان رابط بین امام و مردم عمل کرده و مشـکلات مردم را حل کننـد. بعضـی از وکلای حضـرت عبارت‌اند از: ۱. عثمان بن سعید عمری که از بزرگـان شـیعه است و از شـغل روغن فروشـی، به عنوان پوششـی برای فعالیت‌های خود اسـتفاده می‌کرد. ۲. ابراهیم بن عبـده، که نماینده و وکیل امام در شـهر تاریخی و مذهبی نیشابور بود. ۳. احمد بن اسـحاق قمی اشـعری که از یاران خاص امام و از شخصـیت‌های بزرگ شـیعی و وکیل و نماینده امام در موقوفات قم بود. او اسـتاد شـیخ صدوق بوده و پس از شـهادت امام عسکری علیه‌السلام، وکالت امام زمان(عج) را هم برعهده داشت. ۴. ابراهیم بن مهزیار اهوازی.

تألیفات

وجود منبع علوم آل‌محمـد علیه‌السـلام و فیض ربوبی در شـهر سـامراء، بـاعث شـد تـا دانشـمندان و بزرگـان جهـان اسـلام، از نقـاط مختلف، برای کسب فیض از حضور امـام حسن عسـکری علیه‌السـلام، به سـامراء رفته و از علوم ایشان بهره‌منـد شونـد. هر چنـد عمر حضـرت کوتـاه بود، ولی در همین مـدت انـدک، توانست آثـار مهمی اعم از تفسـیر قرآن و نشـر احکام اسـلامی و گسترش مسایل

فقهی، از خود به یادگار بگذارد. حضرت تألیفاتی داشته‌اند که عبارت است از: ۱. تفسیر العسکری: امام حسن عسکری علیه‌السلام یکی از بزرگ‌ترین مفسران قرآن کریم به شمار می‌آمد که قرآن را به صورتی ساده و روشن، برای شیعیان خود تفسیر می‌کرد. این کتاب، یکی از یادگاری‌های علمی امام حسن عسکری علیه‌السلام در زمینه تفسیر قرآن است. ۲. المُقْنِعه: این کتاب مشتمل بر علم حلال و حرام بوده که به حضرت عسکری علیه‌السلام منسوب است.

نامه‌های امام

امام حسن عسکری علیه‌السلام در طول مدت امامت خود، نامه‌های زیادی به شخصیت‌ها، شهرها و کشورهای مهم اسلامی نوشته که تعدادی از آن‌ها برای کشور ولایت مدار و بزرگ اسلامی ایران بوده است. امام عسکری علیه‌السلام در یکی از نامه‌های خود به علی بن حسین بابویه قمی، پدر شیخ صدوق که یکی از فقهای بزرگ شیعه بوده، می‌فرماید: «ای بزرگ مرد و مورد اعتماد و فقیه من، صبر کن و شیعیان مرا به صبر فرمان بده». امام در یکی دیگر از نامه‌های خود به اسحاق بن اسماعیل و شیعیان نیشابور، پس از توضیح نقش امامت در هدایت امت اسلامی می‌فرماید: «ابراهیم بن عَبده، نامه مرا برای همه بخواند تا جای سؤال و ابهامی باقی نماند». امام حسن عسکری علیه‌السلام نامه دیگری هم به مردم شریف قم و آوه، واقع در ۴۵ کیلومتری قم نوشته‌اند.

خلفای معاصر

امام حسن عسکری علیه‌السلام در دوران زندگی کوتاه خود، با شش تن از خلفای عباسی هم عصر بود که هر کدام از آن‌ها، از دیگری فاسدتر و ستمگرتر بودند. سه تن از اینان، در زمان حیات امام هادی علیه‌السلام به خلافت رسیدند که عبارت اند از متوکل عباسی، فرزند هارون الرشید، منتصر عباسی و مستعین. اما سه تن از خلفای عباسی، در دوران شش ساله امامت امام عسکری علیه‌السلام بر تخت خلافت نشستند و از ناحیه آنان، ستم‌های زیادی بر حضرت وارد شد. این انسان‌های پلید عبارت‌اند از: معتزّ که از سال ۲۵۲ تا ۲۵۵ حکومت کرد. مهتدی که از سال ۲۵۵ تا ۲۵۶ خلیفه عباسی بود و معتمد عباسی که آن حضرت را به شهادت رساند. خلفای عباسی که روز نخست به نام طرفداری از علویان و به عنوان گرفتن انتقام آنان از بنی امیه قیام کردند، مانند خلفای بنی امیه و بلکه بدتر از آنان، به ستمگری و خودکامگی‌های خود ادامه دادند.

قیام‌ها

در عصر امامت امام عسکری علیه‌السلام قیام‌های فراوانی از سوی علویان بر ضد دستگاه عباسی شکل گرفت. علت این انقلاب‌ها و قیام‌ها، ظلم و فساد بی‌پایان خلفای عباسی به مردم و علویان بود. افزون بر این که آنان معتقد بودند رهبری جامعه اسلامی، حق علویان است و عباسیان، غاصبان خلافت اند. برخی از این قیام‌ها عبارت است از: ۱. قیام علی بن زید بن الحسین: او از نوادگان امام سجاد علیه‌السلام بود که در کوفه قیام کرد و در این راه، فداکاری‌های بسیاری از خود نشان داد و بارها با نیروهای خلیفه عباسی درگیر شد. ۲. قیام احمد بن محمدبن عبدالله: او نیز از علویان عصر امام عسکری علیه‌السلام بود که بر ضد معتمد عباسی قیام کرد، ولی به قتل رسید و سرش را نزد آن حاکم ستمگر فرستادند.

اوضاع سیاسی

خلفای عباسی، از هر گونه اعمال فشار و محدودیت به امامان شیعه دریغ نکرده و فضای غبارآلودی را در اطراف آنان به وجود

آورده بودند. این فشارها، در عصر امام حسن عسکری علیه‌السلام به اوج خود رسید. درباره علت این فشارها و محدودیت‌ها، به دو مطلب عمـده می‌توان اشاره کرد: نخست این که در زمان امام عسـکری علیه‌السـلام، شـیعه به صورت قدرتی عظیم در عراق درآمده بود و همه مردم می‌دانسـتند که این گروه، به خلفای وقت معترض بوده و حکومت عباسیان را مشروع و قانونی نمی‌داند؛ دوم اینکه، خاندان عباسـی و پیروان آن‌ها می‌دانستند مهدی موعود(عج) که نابود کننده حکومت‌های خودکامه است، از نسل حضرت عسکری علیه‌السـلام خواهد بود. به همین دلیل، پیوسـته مراقب اوضاع زندگی او بودند تا بتوانند فرزند حضرت را به چنگ آورده و ایشان را از سر راه خود بردارند.

فعالیت‌های امام در دوران امامت

کوشش‌های علمی

امام عسـکری علیه‌السـلام به رغم شرایط نامساعد و محدودیت بسیار شدیدی که حکومت عباسی برقرار کرده بود، موفق به گسترش دانش دامنه دار خود در سطح جامعه نشد، ولی شاگردانی تربیت کرد که هر کدام از آنها، سهم به سزایی در نشر و گسترش معارف اسلام و دفع شبهه‌های دشمنان داشتند. مرحوم شیخ طوسی رحمه‌الله، تعداد شاگردان حضرت را بیش از یکصد نفر ثبت کرده که در میـان آنان، مهره‌های روشن، شخصـیت‌های برجسـته و مردان وارسـته‌ای به چشم می‌خورد. امام حسن عسـکری علیه‌السـلام افزون بر تربیت شاگردان، مشکلات و تنگناهای پیش آمده برای مسلمانان و امت اسلامی را در پرتو علم امامت حل می‌کرد.

استفاده از آگاهی غیبی

امامـان معصوم در پرتو ارتبـاط با پروردگار جهان، از آگاهی غیبی برخوردار بوده و در مواردی که اساس حقانیت اسـلام یا مصالح عـالی امت اسـلامی در خطر می‌افتاد، از این آگاهی به صورت «ابزار» اسـتفاده می‌کردنـد. امام حسن عسـکری علیه‌السـلام نیز از این قاعـده بیرون نبـود. شـرایط نامساعـد و جوّ پراختنـاق آن عصـر و شـک و تردیـد و تزلزل گروهی از شـیعیان در مـورد امـام هـادی علیه‌السـلام و امام عسـکری علیه‌السـلام، باعث می‌شد که امام عسـکری علیه‌السلام پرده‌های حجاب را کنار زده و از آن سوی جهان ظـاهر خبر دهـد که این کـار، از مؤثرترین شـیوه‌های جلب مخالفـان و تقویت ایمان شـیعیان بود. مرحوم علامه مجلسـی رحمه‌الله در کتاب شریف بحارالانوار، ۸۱ مورد از کرامـات و گزارش‌های غیبی آن حضـرت را ثبت کرده است. ابوهاشم جعفری نیز در این‌باره می‌گوید: هر زمان که به حضور امام عسکری علیه‌السلام می‌رسیدم، برهان و نشانه تازه‌ای بر امامت حضرت مشاهده می‌کردم.

آماده سازی برای دوران غیبت

از آن جا که غایب شدن امام و رهبر هر جمعیت، حادثه‌ای غیرطبیعی و نامأنوس است و تحمل مشکلات ناشی از آن برای نوع مردم دشوار می‌باشـد، پیامبر اسـلام صـلی‌الله‌علیه‌وآله و امامان پیشـین، به تدریج مردم را با این موضوع آشـنا ساخته و افکار ایشان را برای پـذیرش آن آماده می‌کردند. این تلاش، در عصـر امام عسـکری علیه‌السـلام به صورت روشن‌تری به چشم می‌خورد و جلوه بیشتری پیـدا می‌کنـد؛ زیرا آن حضـرت، از یک طرف حضـرت مهدی(عج) را تنها به شـیعیان خاص و بسـیار نزدیک خود نشان می‌داد و از طرف دیگر، تماس مسـتقیم شـیعیان با خود حضـرت عسکری علیه‌السلام نیز روز به روز محدودتر و کمتر می‌شد، به طوری که حتی در خود شـهر سـامراء، به مراجعات و مسایل شـیعیان به وسـیله نامه یا توسط نماینـدگان خویش پاسـخ می‌دادنـد. آن حضـرت با این شیوه، به شیعیان فهماندند که امام زمان می‌تواند زنده بوده، ولی از نظر و چشم مردمان پنهان باشد.

ایجاد شبکه ارتباطی

در زمان امام حسن عسکری علیه‌السلام، شیعیانْ در مناطق مختلف و شهرهای متعددی مانند کوفه، بغداد، نیشابور، قم، آوه(در ۴۵ کیلومتری قم)، مدائن، خراسان، شهری و... گسترش یافته و در آن‌ها سکونت داشتند. گستردگی و پراکندگی مراکز تجمع شیعیان، وجود سازمان ارتباطی منظمی را ایجاب می‌کرد تا پیوند شیعیان را با حوزه امامت و با یکدیگر برقرار سازد و از این رهگذر، آنان را از نظر دینی و سیاسی رهبری کند. امام حسن عسکری علیه‌السلام برای این هدف بلند، نمایندگانی از میان برجستگان علمی و معنوی شیعیان برگزیده و در مناطق متعدد منصوب کرد و ازاین راه، پیروان خود را در همه مناطق زیر نظر داشت. افزون بر شبکه ارتباطی وکالت، آن حضرت به وسیله اعزام پیک‌ها و نامه‌ها نیز، با شیعیان و پیروان خود در ارتباط بود و مشکلات آنان را برطرف می‌نمود.

فعالیت‌های سری سیاسی

امام حسن عسکری علیه‌السلام، به رغم تمامی محدودیت‌ها و کنترل‌هایی که از طرف دستگاه خلافت به عمل می‌آمد، یک سلسله فعالیت‌های سری سیاسی را رهبری می‌کرد و با گزینش شیوه‌های بسیار ظریف پنهانکاری، از چشم بیدار و مراقب جاسوسان دربار عباسی به دور می‌مانْد. عثمان بن سعید که از نزدیک‌ترین و صمیمی‌ترین یاران امام بود، زیر پوشش روغن‌فروشی فعالیت می‌کرد و اموال و وجوهی را که باید به امام‌می‌رسید، در ظرف‌ها و مشک‌های روغن قرار داده و به امام می‌رسانْد. آن حضرت در اقدامی کاملاً سری، اسناد، نامه‌ها و نوشته‌های سری را در میان چوب جاسازی کرده و برای نماینده خود می‌فرستاد. امام این کار را برعهده مأمور حمام خود گذاشته بود که سوءظن کسی را جلب نکند.

بازداشت امام

متوکل عباسی، دستور جلب امام هادی علیه‌السلام را به همراه امام عسکری علیه‌السلام به منظور کنترل بیشتر آن‌ها و شیعیان صادر کرد و آن دو امام بزرگوار را به شهری نظامی وارد نمود که تفاوتی با زندان نداشت. در عین حال، خلیفه عباسی در بازداشت امام هادی و عسکری علیهماالسلام سخت‌گیری بیشتری می‌کرد و در هنگام پیدایش جریان‌های خاصی که نوعی تهدید بر ضد حاکمیت به شمار می‌آمد، شخص امام و یاران نزدیک حضرت را به زندان می‌انداخت. اگر چه مدت زمان زندانی شدن امام حسن عسکری علیه‌السلام به طور دقیق مشخص نیست، از روایات چنین بر می‌آید که آن حضرت در زمان خلافت هر سه نفر خلیفه معاصر، به زندان افتاده است. امام عسکری علیه‌السلام در زمان معتز به همراه برادرش جعفر به زندان افتاد. حضرت در دوران مهتدی هم به زندان افتاد که مقارن با کشته شدن خلیفه بود. آن حضرت در سال ۲۵۹ ق، هم‌زمان با حکومت معتمد عباسی نیزدر بازداشت او به سر می‌برد.

نقشه شوم

معتز، خلیفه جوان و مغرور عباسی، در سال ۲۵۲ قمری به خلافت رسید و در سال ۲۵۵ قمری، کشته شد. او برای حفظ قدرت و حکومت خود، دست به هر جنایتی زد و از هیچ عمل وحشیانه‌ای فروگذار نکرد. معتز در دوران سه ساله حکومت خودکامه خود، مسلمانان راستین و بزرگان شیعه را تحت فشار قرار داد. شیعیان و سادات علوی در دوران حکومت او، با شدیدترین شکنجه‌ها در زندان‌ها به سر می‌بردند. او برای از بین بردن موانع حکومت خود، دستور قتل امام حسن عسکری علیه‌السلام را صادر کرد و به یکی

از درباریان خود به نام سعید حاجب دستور داد تا امام را به طرف کوفه روانه کرده و حضرت را در بین راه به شهادت برساند، ولی با کشته شدن خلیفه توسط گروهی از ترکان دربار، نقشه شوم او عملی نشد و آن حضرت از این حادثه جان سالم به در برد.

شمع پروانگان

امام حسن عسکری علیه‌السلام مدتی در زندان دژخیم زمان خود به نام «نحریر» گرفتار بود. همسر نحریر به او اعتراض کرد و او را از عاقبت بدرفتاری با آن حضرت برحذر داشت، ولی او برعکس توصیه‌های زن خود عمل کرده و دستور داد تا حضرت را در قفس درندگان و شیران بیندازند. دستور نحریر به اجرا در آمد. او بعد از مدتی برای بازدید چگونگی قتل امام و فرستادن گزارش، نزدیک قفس آمد و با صحنه بی‌نظیری مواجه شد؛ امام علیه‌السلام در میان درندگان در حال عبادت بود و آن‌ها در گرد آن حضرت حلقه زده و زانوی ادب و احترام در مقابل حضرت به زمین زده بودند، نحریر بعد از دیدن این منظره، امام عسکری علیه‌السلام را آزاد کرد.

شب حادثه

امام حسن عسکری علیه‌السلام، در شب شهادت خود، نامه‌های زیادی نوشت و آن‌ها را به نامه رسان خود داد تا به شهر مدینه برساند. حضرت در آخرین لحظات عمر مبارک خود، آب خواست و فرمود: «می‌خواهم نماز بخوانم». خادم حضرت، سجاده را برای امام آماده کرد. حضرت وضو گرفت و نماز صبح را در بستر به جا آورد. بعد کاسه آب را از خادم خود گرفت تا مقداری از آن را بنوشد که دست حضرت لرزید و ظرف آب به دندان‌های حضرت برخورد می‌کرد. حضرت به خادم خود فرمود تا فرزندش امام زمان را حاضر کند. در این هنگام، نرجس خاتون، مادر امام زمان علیه‌السلام به همراه آن حضرت وارد اتاق شد همین که چشم حضرت به امام زمان افتاد، گریه کرد و فرمود:«ای سید اهل بیت، مقداری به من آب بده که من به سوی پروردگار خود رهسپارم». امام زمان پدر بزرگوار خود را سیراب نمود و حضرت جان به جان آفرین تسلیم کرد. امام عسکری علیه‌السلام، در روز جمعه، هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ قمری، بعد از نماز صبح در ۲۸سالگی به شهادت رسید.

دسیسه‌ای دیگر

معتمد عباسی همواره از محبوبیت و نفوذ معنوی امام حسن عسکری علیه‌السلام در جامعه نگران بود. هنگامی که مشاهده کرد توجه مردم به امام عسکری علیه‌السلام روز به روز بیشتر می‌شود و زندان و اختناق و محدودیت و مراقبت، تأثیر معکوس دارد، سرانجام به همان شیوه ناجوانمردانه دیرینه اجداد خود متوسل شد و آن حضرت را پنهانی مسموم کرد. او تلاش زیادی کرد تا شهادت امام عسکری علیه‌السلام را عادی جلوه داده و مرگ حضرت را طبیعی بنمایاند. معتمد به ابوعیسی، فرزند متوکل و از درباریان عباسی دستور داد تا در تشییع جنازه حضرت حاضر شود و کفن را از روی مبارک حضرت کنار بزند و برای رفع تهمت، بزرگان علویان و هاشمیان، وزیران، نویسندگان، قاضیان و اشراف و اعیان را به نزدیک خود بطلبد و با صدای بلند فریاد زند: «ای مردم، بیایید و خوب نگاه کنید، این حسن به علی فرزندزاده امام رضا است که به مرگ طبیعی فوت شده و کسی به او آسیبی نرسانده است».

تلاش جعفرکذاب

با شهادت امام حسن عسکری علیه‌السلام، تلاش‌های مذبوحانه جعفر کذاب برادر آن حضرت، ابعاد تازه‌ای به خود گرفت. او ادعای امامت امت اسلامی را داشت و برای رسیدن به این هدف، از هیچ کوششی فرو گذار نکرد. جعفر برای دست‌یابی به این مقام،

حاضر شد تا سالانه مبلغ بیست هزار دینار به یکی از موالیان دربار عباسی پرداخت کند تا امامت امت را به او واگذار کنند. او برای فریب شیعیان و جلب نظر آنان، بر سر جنازه حضرت عسکری علیه‌السلام حاضر شد تا بر آن حضرت نماز بخواند. وقتی جعفر کذاب آماده تکبیر شد، ناگاه کودکی گندمگون و سیاه موی بیرون آمد و لباس جعفر را گرفت و او را کنار کشید و گفت: «عمو، کنار برو، من باید بر پدرم نماز بخوانم». جعفر با چهره‌ای دگرگون، کنار رفت و امام زمان علیه‌السلام بر پدر خود نماز خواند. پس از اقامه نماز، حضرت عسکری علیه‌السلام را در کنار قبر پدرش امام هادی علیه‌السلام دفن کردند.

در جستجوی حضرت مهدی

پس از شهادت امام حسن عسکری علیه‌السلام، معتمد عباسی دستور داد تا وارد منزل حضرت شده، اثاثیه حضرت را بازرسی و مهر و موم کنند. از طرف دیگر، چون شنیده بود که از آن حضرت، فرزندی باقی مانده است، در صدد یافتن او بر آمد و دستور داد تا عده‌ای از قابله‌ها، زنان و کنیزان آن حضرت را معاینه نمایند و در صورتی که آثار حمل در آنان بود، گزارش دهند. بعد از ناامیدی از یافتن امام زمان(عج)، معتمد عباسی، برای تلقین و وانمود کردن این مطلب که از امام عسکری علیه‌السلام فرزندی باقی نمانده است و شیعیان از وجود امام بعدی نا امید گردند، دستور داد تا میراث آن حضرت، میان مادر و برادرش جعفر کذاب تقسیم شود.

زیارت امام عسکری

ابوهاشم جعفری، از امام حسن عسکری علیه‌السلام نقل می‌کند که حضرت به من فرمود: «قبر من در سامراء، برای اهل هر دو جانب، از بلاها و عذاب الهی، مایه امان و آسایش است». علامه مجلسی، اهل دو جانب را به شیعه و سنی معنا کرده و فرموده است که برکت وجودی آن حضرت، همه را در برمی‌گیرد. در قسمتی از زیارتنامه این امام همام چنین می‌خوانیم: «سلام بر تو ای مولای من، ای ابامحمد حسن بن علی، هدایتگر مردمان و هدایت یافته به حق. سلام بر تو ای فرزند امیرمؤمنان و ای فرزند زهرا. سلام بر تو ای گشایش قلب اندوهناکان. سلام بر تو ای گنجینه علم وصی رسول خدا. سلام بر تو ای کشتی حلم و سلام بر تو ای پدر بزرگوار امام منتظر. گواهی می‌دهم که تو نماز و دیگر ارکان دین را به پاداشتی و زکات دادی و امر به معروف و نهی از منکر فرمودی. از خدا درخواست می‌کنم که به واسطه شما، دعایم را مستجاب کرده و مرا از یاران و پیروان حق و از دوستان و محبانتان قرار بدهد».

آتش سوزی حرم

در سال ۱۱۰۶ هجری قمری، حادثه ناگوار و فتنه بزرگی در مرقد مطهر و مقدس امام حسن عسکری علیه‌السلام به وقوع پیوست که قلب همه دوستداران حضرتش را اندوهناک کرد. دوران غلبه پادشاهان عثمانی و اوباش عرب بر سامراء، یکی از دوران‌های سخت روزگار دوستداران اهل بیت بود. ظلم و ستم حکومت عثمانی، سبب شد تا سادات و بزرگان شیعه، از سامراء هجرت کرده و مرقد مقدس امام عسکری علیه‌السلام، مورد بی‌اعتنایی و بی‌حرمتی آنان قرار گیرد. در یکی از شب‌ها، چراغ داخل مرقد شریف را در جای نامناسبی می‌گذارند. مقداری از آتش چراغ بر فرش حرم افتاده و فرش‌ها و صندوق‌هایی که بر قبرهای مبارك بوده، آتش گرفته و مرقد مطهر امام عسکری علیه‌السلام در آتش می‌سوزد. وقتی این خبر به یکی از پادشاهان صفوی رسید، دستور تعمیر و ترمیم آن را صادر کرد.

پیام رستگاری

امام حسن عسکری علیه‌السلام، در یکی از مجالس خود، به شیعیان و دوستداران اهل بیت فرمودند: «شما را به تقوا و ترس از خدا و

ورع در دین خود سفارش می‌کنم. در راه خدا کوشش کرده و راستگویی و امانت داری را پیشه خود سازید؛ زیرا هر کس در دین خود پارسا، راستگو و امانتدار باشد و با مردم خوش‌رفتاری کند من از آن شادمان می‌شوم. بسیار به یاد خدا و مرگ باشید، قرآن بخوانید و صلوات بر پیغمبر فرستید؛ زیرا صلوات بر رسول خدا، ده حسنه دارد. آن چه را به شما سفارش کردم، حفظ کنید. شما را به خدا می‌سپارم و درود خدا بر شما باد».

امام در نگاه دیگران

با تمام دشمنی‌ها و کینه‌توزی‌هایی که درباریان عباسی به امام حسن عسکری علیه‌السلام داشتند، عظمت معنوی و فروغ کمالات او، به قدری آنان را تحت تأثیر قرار می‌داد که ناگزیر در برابر آن حضرت، سرتعظیم فرود می‌آوردند و زبان به مدح و ستایش ایشان می‌گشودند. احمد بن عبیدالله بن خاقان که متصدی اراضی قم، و مأمور اخذ مالیات این شهر بود می‌گوید: «در سامراء هیچ یک از علویان را مانند حسن بن علی بن محمد ندیدم و نام کسی را بهتر از او نشنیدم. خاندان او و تمام بنی هاشم، او را بر سالخوردگان خود مقدم می‌کردند. او همواره بر امیران و وزیران و نویسندگان و قاضیان و فقیهان مقدم بود. او جایگاه رفیعی در میان مردم داشت و همه مردم در باره او به نیکی یاد می‌کردند». عبیداللّه بن خاقان، یکی از سران دربار عباسی نیز می‌گوید: «اگر خلافت از خاندان بنی عباس بیرون رود، هیچ کس جز حسن عسکری سزاوار خلافت نیست؛ زیرا فضل، دانش، پارسایی، زهد، عبادت و اخلاق پسندیده او فراوان است».

اعتراف خلیفه

مستنصر، یکی از خلفای عباسی به سامراء رفت و قبر مطهر امام هادی و امام عسکری علیهماالسلام را زیارت کرد و به زیارت قبور خلفای آل عباس و اهل‌بیت خود رفت. آن‌ها در قبه‌ای دفن شده بودند که رو به ویرانی بود و باران داخل آن سرازیر می‌گشت و کثافات زیادی، اطراف قبرها را پوشانده بود. یکی از حاضران رو به مستنصر کرد و گفت: «ای خلیفه، شما خلفای روی زمین و پادشاهان دنیا می‌باشید و تمام قدرت و ثروت در دستان شماست. با این حال، قبر پدران شما به این حال است که نه کسی زیارت می‌کند و نه کسی به نظافت آن‌ها مشغول است ولی مزار علویان، سرشار از پرده‌ها و قندیل‌ها و فرش‌های گران قیمت است و خادمانْ همیشه مشغول نظافت آن هستند». مستنصر رو به حاضران کرد و گفت: «این امر آسمانی و از جانب پروردگار است و با تلاش و کوشش ما حاصل نمی‌شود. اگر ما مردم را بر این کار مجبور کنیم، قبول نمی‌کنند و زور و سعی ما در این باره بی‌فایده است».

در زلال کلام امام عسکری

- یکی از بلاها و مصیبت‌هایی که کمر انسان را می‌شکند، همسایه‌ای است که کار خوب همسایه را مخفی داشته و کار بد او را در نزد دیگران فاش سازد. - با دیگران جدال مکن؛ زیرا باعث از بین رفتن خوبی و حُسن تو می‌شود. با دیگران شوخی مکن، که جرئت پیدا کرده و بر تو دلیر می‌شوند. - رزقی را که خدا ضمانت کرده است، تو را از عملی که بر تو واجب شده، بازنداشته و مشغول نکند. - کسی که برادر خود را در پنهانی نصیحت کند، او را آراسته است و هر کس او را در آشکارا نصیحت نماید، او را معیوب می‌کند. - خشم، کلید هر بدی است. - شادمانی کردن در نزد غمزده و مصیبت دیده، بی‌ادبی است. - پارساترین مردم کسی است که در مورد شبهه توقف کند؛ عابدترین مردم کسی است که واجبات خود را انجام دهد، و زاهدترین انسان‌ها شخصی است که حرام را ترک کند. - زاهدترین مردم کسی است که مرتکب حرام نشود. - عابدترین مردم کسی است که واجبات را به

درستی انجام دهد. - فروتنی نعمتی است که کسی بر آن حسد نمی‌برد. - کینه‌توز، ناآرام‌ترین مردمان است. - تمام پلیدی‌ها در خانه‌ای قرار داده شده و کلید آن دروغگویی است. - اظهار شادی نزد غم‌دیده از بی‌ادبی است. - صورت نیکو، زیبایی ظاهری است و عقل نیکو، زیبایی باطنی است. - دو خصلت است که بهتر و بالاتر از آنها چیزی نیست: ایمان به خدا و سود رساندن به برادران.

کتاب‌شناسی امام حسن عسکری

از آنجا که امر «پژوهش» نیازمند «منابع» می‌باشد، در پایان این نوشتار سعی شده کتاب‌های مربوط به زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، فهرست‌وار، به پیشگاه خوانندگان و محققان گرامی تقدیم گردد. [۱] . ۱. آخرین خورشید پیدا؛ نگرش کوتاه بر زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، واحد تحقیقات مسجد مقدّس جمکران، ۱۳۷۵، رقعی، ۹۶ ص. ۲. آشنایی با معصومین؛ معصوم سیزدهم امام حسن عسکری علیه‌السلام، مهدی آیت اللهی، تهران، جهان‌آرا، ۱۳۷۰، خشتی، ۲۴ ص. ۳. آشنایی با معصومین؛ معصوم سیزدهم حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، مهدی آیت اللهی، (به زبان تاجیکی)، قم، انصاریان، ۱۳۷۵، وزیری، ۲۸ ص. ۴. آفتاب در زندان، سعید آل رسول، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۵، رقعی، ۳۶ ص. ۵. امام حسن عسکری علیه‌السلام، کاظم ارفع، تهران، فیض کاشانی، ۱۳۷۹، رقعی، ۴۸ ص. ۶. امام حسن عسکری علیه‌السلام (امام یازدهم)، عباس قدیانی، تهران، فردا به، ۱۳۷۸، رقعی، ۲۸ ص. ۷. الامام الحادی عشر الامام الحسن بن علی العسکری علیه‌السلام، گروهی از نویسندگان، ترجمه محمد عبدالمنعم خاقانی، قم، مؤسّسه در راه حق، ۱۳۷۰، رقعی،۳۸ص. ۸. الامام الحادی عشر الحسن العسکری علیه‌السلام، شیخ محمد حسن قبیسی عاملی، بیروت، ۱۴۰۳ ق. وزیری، ۸۲ ص. ۹. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام (مصوّر)، سید مهدی آیت اللهی، ترجمه کمال السّید، قم، انصاریان، ۱۳۷۴، وزیری، ۲۲ ص. ۱۰. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام (مصوّر)، میرابوالفتح دعوتی، بیروت، الدّارالاسلامیّه، ۱۴۱۰ ق، وزیری، ۲۱ ص. ۱۱. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، علی محمد علی دُخَیِّل، بیروت، دارالتّوجیه الاسلامی، ۱۳۹۴ ق، رقعی، ۸۴ ص. ۱۲. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، گروهی از نویسندگان، مؤسّسهٔ الامام الحسین علیه‌السلام، ۱۴۱۳ ق، رقعی، ۲۱ ص. ۱۳. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، گروه نویسندگان، تهران، مؤسّسهٔ البلاغ، ۱۴۱۰ ق، جیبی، ۷۱ ص. ۱۴. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، عبدالودود امین، کویت، دارالتّوجیه الاسلامی، ۱۴۰۰ ق. ۱۵. الامام الحسن العسکری علیه‌السلام من المهد الی اللحد، سید محمد کاظم حائری قزوینی، قم، کتابفروشی بصیرتی، ۱۴۱۳ ق، وزیری، ۳۴۲ ص. ۱۶. الامام العسکری علیه‌السلام، گروه نویسندگان، بیروت، دارالزّهراء، ۱۴۱۳ ق. ۱۷. الامام العسکری علیه‌السلام، شیخ محمد رضا حکیمی حائری، مؤسّسهٔ الأعلمی، ۱۴۱۲ ق، وزیری، ۲۲۳ ص. ۱۸. الامام العسکری علیه‌السلام، قدوهٔ و اسوهٔ، سید محمدتقی مدرّسی، تهران، رابطهٔ الاخوهٔ الاسلامیهٔ، ۱۴۰۴ ق، رقعی، ۸۲ ص. ۱۹. اعلام الهدایهٔ، الامام الحسن بن علی العسکری علیه‌السلام، مجمع جهانی اهل‌بیت، قم، مرکز چاپ و نشر مجمع جهانی اهل‌بیت، ۱۴۲۲ ق؛ وزیری، ۲۴۲ ص. ۲۰. با خورشید سامرّا؛ تحلیلی از زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمدجواد طبسی حائری، ترجمه عباس جلالی، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، ۱۳۷۹، وزیری، ۳۴۴ ص. ۲۱. برگزیدگان؛ حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، عبدالله طاهر خانی، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۳، رقعی، ۱۳۱ ص. ۲۲. تاریخ سامرّا، ذبیح الله محلاّتی، ج ۳، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۸۸ ق، وزیری، ۱ / ۳۴۰ ص. ۲۳. تحلیلی از زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، باقرشریف قرشی، مشهد، کنگره جهانی حضرت رضا علیه‌السلام، ۱۳۷۱، وزیری، ۳۵۷ ص. ۲۴. ترجمه جلد دوازدهم بحارالانوار، زندگانی حضرت امام محمدتقی و امام علی‌النّقی و امام حسن عسکری علیهم‌السلام، محمدباقر مجلسی، ترجمه موسی خسروی، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۷۹ ق، وزیری، ۳۰۸ ص. [۲] . ۲۵. تحلیلی از زندگی و زمان امام عسکری علیه‌السلام، گروهی از نویسندگان، قم، مؤسّسه احیاء و نشر میراث اسلامی، ۱۳۵۷، ۱۴۹ ص. ۲۶.

تفسیر فاتحةالکتاب، از امام حسن عسکری علیه‌السلام و پژوهشی پیرامون آن، عبدالحسین امینی، ترجمه قدرت‌الله حسینی شاهمرادی، تهران، حدیث، ۱۳۷۶، وزیری، ۷۲ ص. ۲۷. التفسیر المنسوب الی الامام ابی‌محمد الحسن بن علی العسکری علیه‌السلام، سید محمد باقر موحد ابطحی، قم، مدرسةالامام المهدی علیه‌السلام، وزیری، ۱۴۰۹ ق. ۲۸. چهل حدیث سیره عسکرّیین، امام علی‌النقی و امام حسن عسکری علیهماالسلام، سید حسین زینالی تیلی، قم، نشر معروف، ۱۳۷۸، جیبی، ۸۰ ص. ۲۹. چهل داستان و چهل حدیث از امام حسن عسکری علیه‌السلام، عبدالله صالحی نجف آبادی، قم، مهدی‌یار، ۱۳۸۱، رقعی، ۱۳۶ ص. ۳۰. جزاء اعداء الامام العسکری علیه‌السلام فی‌الدّنیا، سید هاشم ناجی موسوی جزائری، قم، چاپخانه دانش، ۱۴۱۹ ق، وزیری، ۱۲۷ ص. ۳۱. حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام دن قیرخ حدیث، یازان قورولو، ترجمه حسین سرخابلی، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۱، رقعی، ۱۷ ص. ۳۲. حیاة الامام العسکری علیه‌السلام، محمدجواد طبسی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۲، وزیری، ۳۹۱ ص. ۳۳. دعای عاشقان، شیخ عباس قمی، به اهتمام حسین نورائی، تهران، هیراد بشارت، ۱۳۸۰، جیبی، ۶۴ ص. ۳۴. داستان زندگی امام حسن عسکری علیه‌السلام، امیرمهدی مراد حاصل، تهران، کانون انتشارات پیام نور، ۱۳۷۸، رقعی، ۳۲ص. ۳۵. داستانهایی از امام هادی و امام حسن عسکری علیه‌السلام، قاسم میرخلف‌زاده، قم، مهدی‌یار، ۱۳۸۰، رقعی، ۱۸۴ ص. ۳۶. در آستانه غیبت؛ زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمد دشتی و مهدی صادقی، تهران، فیض کاشانی، ۱۳۷۷، وزیری، ۳۰۸ ص. ۳۷. دیدار شیرین؛ گزیده‌ای از زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، مسلم ناصری، تهران، پیام آزادی، ۱۳۸۱، رقعی، ۹۶ ص. ۳۸. ذکری مولد الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، گروهی از نویسندگان، نجف، مطبعة الغری، ۱۳۸۶ ق، رقعی، ۳۶ ص. ۳۹. راز بزرگ؛ مهدی رحیمی، تهران، بنیاد بعثت، ۱۳۷۵، خشتی، ۲۴ ص. ۴۰. زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، منصور کریمیان، تهران، اشرفی، ۱۳۷۹، رقعی، ۴۰ ص. ۴۱. زندگانی حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، گروهی از علمای لبنان، ترجمه حمید رضا کفاش، تهران، عابد، ۱۳۷۹، رقعی، ۶۴ ص. ۴۲. زندگانی حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام رضا استادی، قم، دفتر نشر برگزیده، ۱۳۸۰، رقعی، ۴۰ ص. ۴۳. زندگی و سیمای امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمدتقی مدرّسی، ترجمه محمد صادق شریعت، تهران، انصارالحسین علیه‌السلام، ۱۳۷۲، وزیری، ۹۱ ص. ۴۴. زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، قم، نسل جوان، ۱۳۵۶، رقعی، ۱۴۰ ص. ۴۵. زندگانی عسکرّیین و تاریخچه سامرّا، ابوالقاسم سحاب، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۷۵ ق، ۱۱۳ ص. ۴۶. زندگانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، باقرشریف قرشی، ترجمه سید حسن اسلامی، قم، انتشارات جامعه مدرّسین، ۱۳۷۴، وزیری، ۲۸۴ ص. ۴۷. سخنان گهربار امام حسن عسکری علیه‌السلام، منصور کریمیان، تهران، اشرفی، ۱۳۸۰، جیبی، ۲۸ ص. ۴۸. ستارگان درخشان؛ سرگذشت حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمدجواد نجفی، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۸۱، جیبی، ۲۳۸ ص. ۴۹. سیمای سامرّا؛ سینای سه موسی، محمد صحّتی سردرودی، تهران، ۱۳۷۴، ۱۷۶ ص. ۵۰. سرگذشت حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمدجواد نجفی، تهران، کتابفروشی اسلامیه، جیبی، ۲۳۶ ص. ۵۱. شهر بی‌حصار؛ داستان زندگی امام حسن عسکری علیه‌السلام، رضا شیرازی، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۴، ۱۱۹ ص. ۵۲. غریب تنها؛ زندگی امام حسن عسکری علیه‌السلام، مهدی شمس الدّین، قم، نورنگار، ۱۳۷۷، پالتویی، ۴۸ ص. ۵۳. عجائب و معجزات شگفت‌انگیزی از امام حسن عسکری علیه‌السلام، قم، گل یاس، ۱۳۷۹، رقعی، ۱۳۰ ص. ۵۴. کرامات و مقامات عرفانی امام حسن عسکری علیه‌السلام، علی حسینی قمی، قم، نبوغ، ۱۳۸۱، رقعی، ۷۲ ص. ۵۵. مجلس عروسی حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام، عبدالحسین معین قمی، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۶۹، رقعی، ۹۸ ص. ۵۶. مسند الامام العسکری ابو محمد الحسن بن علی علیهماالسلام، عزیزالله عُطاردی، مشهد، کنگره جهانی حضرت رضا علیه‌السلام، ۱۴۱۰ ق، وزیری، ۳۷۱ ص. ۵۷. منهاج التّحرّک عند الامام العسکری علیه‌السلام، عبدالکریم آل نجف، تهران، ۱۴۰۲ ق، وزیری، ۱۳۵ ص. ۵۸. وفات الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، شیخ حسن بن شیخ محمد عصفوری درازی بحرانی، نجف، مطبعةالحیدریه، ۱۳۷۲ ق، رقعی، ۵۶ ص. ۵۹. ولادة الامام الحسن العسکری علیه‌السلام، سید محمدحسین

طالقانی، نجف، مطبعةالحیدریه، ۱۳۷۸ ق، رقعی، ۴۴ ص. ۶۰. نگاهی بر زندگی امام حسن عسکری علیه‌السلام، محمد محمدی اشتهاردی، تهران، نشر مطهّر، ۱۳۷۴، ۱۴۴ ص.

پاورقی

[۱] در این مقاله فقط برای سال‌های قمری، علامت (ق) نهاده شده است.

[۲] شایان توجّه اینکه: زندگانی امام عسکری(ع) در جلد ۵۰ بحارالانوار مؤسسهٔ الوفاء بیروت نیز آمده است.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.
از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱ ۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند

آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹